
[2019-62-RE](#)

CAUSA 2019-62-RE

(Álvarez Beltran i Saksybaeva Ksenzova c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 385-2019. Recurs d'empara

Sentència de l'11 de novembre del 2019

BOPA núm. 100, del 20 de novembre del 2019

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 6 de setembre del 2019, per la representació processal de les Sres. Felisa Álvarez Beltran i Irina Saksybaeva Ksenzova, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la inactivitat de la Batllia que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat i que adopti de manera urgent les mesures necessàries per fer cessar aquesta vulneració;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 9 de setembre del 2019, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, aquest recurs d'empara;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 27 de setembre del 2019, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc d'un presumpte delict de blanqueig de diners provenint de la delinqüència organitzada (article 409 del Codi penal vigent), el 16 de setembre del 2004, es van iniciar unes diligències prèvies i, el 6 de setembre del 2005, la Secció d'Instrucció núm. 3 de la Batllia va dictar un aute en què acordava l'embargament preventiu dels comptes bancaris de les recurrents.

1.2. El 2 de maig del 2011, la Secció d'Instrucció núm. 3 de la Batllia va dictar un aute en què declarava processades, entre d'altres, les recurrents, mantenint les mesures cautelars d'embargament.

1.3. En el marc del judici oral, celebrat els dies 7 i 8 de novembre del 2017, el Tribunal de Corts va decidir la nul·litat de les actuacions i la devolució dels autes al batlle instructor per tal que procedís a dictar un nou processament en què es precisessin els fets imputats amb la suficient concreció que permetés articular medis de defensa.

1.4. El 19 de febrer del 2018, la representació processal de les recurrents va sol·licitar l'arxiu o el sobreseïment de la causa.

1.5. En aquesta mateixa data, la Batllia va donar vista al Ministeri Fiscal, el qual va manifestar la seva oposició, considerant que aquest no era el moment processal per arxivar la causa, ja que encara quedaven pendents diverses diligències.

1.6. Atesa la inactivitat de la Batllia des del mes de setembre del 2018, el 6 de setembre del 2019, la representació processal de les Sres. Felisa Álvarez Beltran i Irina Saksybaeva Ksenzova interposa un recurs d'empara per una presumpta vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica de les recurrents

- La part recurrent fonamenta el seu recurs d'empara en la vulneració del dret a la jurisdicció (article 10 de la Constitució), en el seu vessant del dret a un procés degut i de durada raonable.

- Les diligències prèvies es van iniciar el 16 de setembre del 2004 i els seus comptes corrents estan bloquejats des del 6 de setembre del 2005. El 20 de novembre del 2008, el Ministeri Fiscal es va oposar al recurs contra l'aute de la Batllia que desestimava el sobreseïment i no va ser fins al 2 de maig del 2011 que es va dictar l'aute de processament. El 26 d'octubre del 2012, aquestes resolucions es van elevar al Tribunal de Corts, i, el Ministeri Fiscal no va presentar l'escrit de qualificacions provisionals fins al 12 de gener del 2017. La vista es va celebrar els dies 7 i 8 de novembre del 2017, i el Tribunal de Corts va decretar la nul·litat de les actuacions, retornant-les a instrucció. El 19 de febrer del 2018, les recurrents van sol·licitar l'arxiu o el sobreseïment de la causa, als quals el Ministeri Fiscal es va oposar, perquè restaven diligències per practicar (que no s'haurien fet en els 14 anys anteriors d'instrucció). Durant el mes d'abril del 2018 va arribar l'informe de la policia i es van atorgar 30 dies a les parts i al Ministeri Fiscal per presentar al·legacions. Aquesta part les va efectuar el mes de maig del 2018, però no li consta que, a hores d'ara, el Ministeri Fiscal hagi presentat les seves.

- Informa que va efectuar diversos insistiments verbals i va presentar un escrit d'insitiment el 18 de juny del 2019, els quals no van tenir cap efecte, considerant doncs, que la inactivitat en aquestes actuacions, vulnera el dret a un procés degut i de durada raonable, sent-ne la prova el sumari penal mateix.

- Per acabar, sol·licita la declaració de la vulneració del seu dret a un procés degut i de durada raonable i que s'adoptin de manera urgent les mesures necessàries per fer cessar aquesta vulneració.

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal argumenta que es tracta d'una investigació per blanqueig de capitals, en la qual s'han d'examinar nombroses i complexes transaccions financeres i que l'actuació de les parts ha incidit en el retard, ja que no van fer ús de les facultats de l'article 123 del Codi de procediment penal per esmenar la manca de completesa de l'acte de processament.

- Afegeix que les pretensions relatives a un judici de durada raonable poden tenir la seva reconducció dins el procés penal quant a la persona processada segons l'article 56 del Codi penal.

- Per consegüent, el Ministeri Fiscal demana que el Tribunal Constitucional desestimi aquest recurs d'empara per no haver-se produït cap de les vulneracions al·legades.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. L'article 10.2 de la Constitució garanteix el dret a un judici de durada raonable. La jurisprudència d'aquest Tribunal Constitucional ha establert quins són els paràmetres que s'han de prendre en consideració per poder concloure si la durada d'un judici és o no és raonable (veg. les sentències del 14 de març del 2001 -causa 2000-17-RE-, del 7 de setembre de 2005 -causa 2005-21-RE-, del 7 de maig del 2018 -causes 2017-38-RE i 2017-54-RE-, del 7 de setembre del 2018 -causa 2018-10-RE-, del 19 de desembre del 2018 -causa 2018-50-RE- i del 22 de maig del 2019 -causa 2019-14-RE).

I aquesta doctrina del Tribunal Constitucional s'alinea amb la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans (veg. la sentència del 13 de juliol de 1983, recaiguda en el cas Zimmermann i Steiner c/ Suïssa, així com la sentència del 27 de juny del 2000, recaiguda en el cas Frydlender c/ França).

3.2. La concreció de la durada "*raonable*", com a concepte jurídic indeterminat, exigeix valorar la complexitat processal, el temps transcorregut, l'actitud processal de les parts i l'activitat dels tribunals (veg. les sentències del 25 de maig del 2007 -causa 2007-2-RE- i del 10 d'octubre del 2016 -causa 2016-8-RE), d'acord amb les peculiaritats del cas concret (veg. la sentència del 15 de desembre del 2014 -causa 2014-23-RE).

3.3. Si traslладem les consideracions anteriors al cas que ens ocupa, resulta que la durada del procediment (15 anys) és objectivament molt superior a allò que s'ha d'esperar d'una fase d'instrucció. Cal ara analitzar si la complexitat de l'afer, ja sigui tècnica o processal, o l'actuació de les parts justifica aquesta durada del procediment.

No existeix complexitat processal, ja que la instrucció s'adreça inicialment contra dues persones (Srs. Eduard Bailó Nuez i Irina Saksybaeva Ksenzova -anteriorment Kopyssova) a les quals, posteriorment, s'afegeix la Sra. Felisa Álvarez Beltran. Pel que fa a la complexitat tècnica, les investigacions se segueixen per un presumpte delicte de blanqueig de diners per l'operativa dels investigats i també per l'operativa efectuada mitjançant la mercantil Siberian Express, SL, constituïda per les dues darreres i des del 2005 de titularitat única de la Sra. Felisa Álvarez Beltran. En el decurs de les actuacions, el 15 d'abril del 2010, es va lliurar una comissió rogatòria a Espanya relativa a l'estudi patrimonial del Sr. Eduard Bailó Nuez i de la mercantil esmentada, la qual va ser complimentada, el 8 de febrer del 2011, de manera que la cooperació judicial internacional tampoc pot justificar el retard. El fet que durant la instrucció s'hagin d'examinar múltiples transaccions financeres, si bé pot alentir la causa, no necessàriament comporta una complexitat tècnica, atès que es tracta d'analitzar adquisicions de béns immobles i la procedència del capital en comptes corrents al Principat.

I, en darrer terme, l'actuació de les parts investigades no justifica el retard considerable en una instrucció per blanqueig. Així doncs, no solament existeixen a les actuacions llargs períodes d'inactivitat de l'òrgan judicial instructor i del Tribunal de Corts, sinó que cal precisar, pel que fa a les disposicions de l'article 123 del Codi de procediment penal, que es tracta d'una facultat atorgada a les defenses per completar la instrucció, però és evident que no els hi correspon suplir la manca de concreció d'un aute de processament que va ser declarat nul.

3.4. Per consegüent, del judici ponderat de la complexitat, de la durada i de les actuacions de les parts, es desprèn que s'ha vulnerat el dret a un procés de durada raonable i, per tant, el dret a la jurisdicció (article 10 de la Constitució).

Quant a la sol·licitud urgent de l'adopció de les mesures necessàries per fer cessar la vulneració, a aquest Tribunal Constitucional li correspon declarar la vulneració del dret a un procés de durada raonable i comunicar-ho a l'òrgan judicial perquè adopti les mesures oportunes, en el termini més breu possible, per posar fi a la dilació, sense perjudici, de la indemnització que es pugui generar derivada del retard constatat.

DECISIÓ:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

1. Estimar el recurs d'empara interposat per la representació processal de les Sres. Felisa Álvarez Beltran i Irina Saksybaeva Ksenzova.
2. Declarar que s'ha vulnerat el seu dret fonamental a un judici de durada raonable respecte de la instrucció de les diligències que van donar lloc al sumari 3400046/2011.

3. Declarar que les recurrents tenen dret a ser indemnitzades pels perjudicis soferts.

4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de les Sres. Felisa Álvarez Beltran i Irina Saksybaeva Ksenzova, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, l'11 de novembre del 2019.

Dominique Rousseau
President

Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela

Laurence Burgorgue-Larsen
Magistrada

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat